

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-75>

УДК 338.45.48

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

FORMATION OF A STRATEGY FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Тульчинський Ростислав Володимирович

доктор економічних наук, професор,

Заклад вищої освіти "Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая"ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1605-1403>**Rostislav Tulchinsky**

Higher Educational Institution

«Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University»

У статті проаналізовано міжнародні стандарти та підходи до впровадження корпоративної соціальної відповідальності й нефінансової звітності (CSR, ESG, GRI, TCFD, SASB), що формують підґрунтя для підвищення прозорості та ефективності аграрних підприємств. Визначено ключові проблеми українського агросектору, зокрема нестабільність ринку, виснаження ресурсів і демографічні ризики. Запропоновано етапи формування стратегії сталого розвитку аграрних підприємств в умовах сучасних економічних, екологічних та соціальних викликів. Сформульовано основні принципи сталого розвитку аграрних підприємств: економічна ефективність, екологічна безпека, соціальна відповідальність, інноваційність та цифровізація, прозорість та підзвітність. Наголошено, що їх реалізація сприятиме конкурентоспроможності, відновленню економіки України після війни та інтеграції у європейський простір.

Ключові слова: сталий розвиток, корпоративна соціальна відповідальність, нефінансова звітність, управління, підприємство, стратегія сталого розвитку аграрних підприємств.

The article explores international standards and approaches to the implementation of corporate social responsibility and non-financial reporting practices, which collectively create the foundation for enhancing the transparency, accountability, and efficiency of agricultural enterprises. The research emphasizes that growing demand for sustainability, responsible business conduct and disclosure of non-financial information reflects not only global trends but also the urgent need for Ukrainian agrarian sector to respond environmental, social and governance challenges. The analysis identifies key problems currently faced by Ukrainian agricultural enterprises. The article proposes a stepwise model for developing sustainability strategy for agrarian enterprises under modern economic, ecological and social conditions. The model highlights the necessity of aligning business objectives with global sustainability standards while taking into account national priorities and post-war recovery needs. The authors argue that the formation of sustainability strategy should begin with stakeholder engagement and risk assessment, followed by setting measurable sustainability goals, implementing innovative and digital solutions, ensuring ecological resilience and integrating ESG reporting practices. Furthermore, the article formulates key principles of sustainable development for agricultural enterprises: economic efficiency; ecological safety; social responsibility; innovativeness and digitalization; transparency and accountability. The successful implementation of these principles is expected to accelerate the modernization of agrarian sector, support Ukraine's post-war economic recovery and facilitate its integration into the European Union space. In conclusion, the research underscores that sustainable development is no longer a voluntary practice but an essential strategic imperative for the Ukrainian agrarian sector. By adopting CSR and ESG frameworks, agricultural enterprises can strengthen resilience to external shocks, improve access to international markets and investments. Thus, sustainability-oriented transformation in agriculture should be viewed as a prerequisite for long-term competitiveness and crucial factor in Ukraine's economic revival and integration into the global sustainable economy.

Keywords: sustainable development, corporate social responsibility, non-financial reporting, management, enterprise, sustainable development strategy.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку світової економіки свідчать про перехід від традиційних моделей господарювання, орієнтованих виключно на фінансовий результат, до інтегрованих стратегій, що враховують економічні, екологічні та соціальні чинники. В Україні аграрний сектор має ключове значення для національної економіки, проте стикається з низкою викликів, серед яких нестабільність ринку, виснаження природних ресурсів, демографічна криза та наслідки воєнних дій. За таких умов виникає потреба у формуванні ефективної політики сталого розвитку аграрного виробництва, яка забезпечить його довгострокову конкурентоспроможність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних умовах глобалізації та посилення екологічних викликів, питання сталого розвитку аграрних підприємств стають ключовими у наукових дискусіях. Значний внесок у розвиток теоретичних засад стратегій сталого розвитку зробив Ковальський А. [1], який обґрунтував методологічні підходи до формування довгострокових цілей підприємств на основі балансу економічних, соціальних та екологічних чинників. У працях Орехової А. І., Хромушиної Л. А. та Голуб І. О. [2] розглянуто роль глобальних цілей як основи формування стратегії розвитку аграрних підприємств, що підтверджує необхідність інтеграції Цілей сталого розвитку у практику національних компаній.

Кадирус І.Г., Донських А. С. і Терещенко В. А. [3] дослідили механізми стратегічного управління підприємствами в аграрному секторі, акцентуючи увагу на важливості узгодження інтересів стейкхолдерів. Горбачова І. В. [4] приділила увагу питанням стратегічного управління на засадах концепції сталого розвитку, наголошуючи на формуванні конкурентних переваг через екологічну та соціальну орієнтованість бізнесу. Водночас Надводнюк О. О. [5] запропонував теоретико-методичні аспекти управління сталим розвитком сільськогосподарських підприємств, визначивши практичні інструменти для інтеграції ESG-принципів у бізнес-процеси.

У зарубіжних джерелах значна увага приділяється розвитку стандартів нефінансової звітності та їх адаптації до аграрної сфери. Зокрема, міжнародні організації та дослідники аналізують ефективність застосування GRI, TCFD та SASB як універсальних інструментів підвищення прозорості та конкурентоспроможності підприємств [6–10]. Це підтверджує,

що питання впровадження принципів сталого розвитку є одним із найактуальніших напрямів сучасних наукових досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність значної кількості досліджень, залишається низка невирішених питань. Зокрема, потребує уточнення методологія інтеграції принципів сталого розвитку в управління аграрними підприємствами в умовах воєнної та післявоєнної трансформації економіки. Недостатньо розкрито механізми поєднання економічних інтересів із соціальною відповідальністю та екологічною безпекою, а також інструменти ефективного моніторингу і звітності для вітчизняних компаній.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування теоретичних і практичних засад формування стратегії сталого розвитку аграрних підприємств, визначення його основних принципів та розробка рекомендацій щодо інтеграції економічних, екологічних і соціальних пріоритетів у діяльність аграрних підприємств України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ознакою сучасного функціонування багатьох економічних суб'єктів у світі стало зміщення їх інвестиційних та господарських орієнтирів із виключно фінансових вигод до стратегій, що поєднують фінансову ефективність із позитивним соціальним впливом. Такий підхід докорінно трансформував уявлення про успіх у бізнес-середовищі: фінансовий результат більше не є єдиним критерієм оцінки цінності компанії. Натомість організації, які вирізняються дотриманням екологічних стандартів, соціальною відповідальністю та ефективним корпоративним управлінням, отримують кращі перспективи для сталого розвитку та довгострокового зростання, зокрема завдяки розширенню можливостей доступу до інвестицій.

На відміну від короткострокових моделей, зосереджених лише на прибутку й таких, що нерідко завдають шкоди довкіллю чи суспільству, інвестиції у форматі ESG орієнтовані на довготривале створення цінності. Їхня мета – підтримати розвиток бізнесу, водночас зберігаючи природні ресурси та людський капітал, від яких він залежить.

У глобальній економіці сформовано низку стандартів та методичних підходів, які визначають принципи соціально відповідального ведення бізнесу, а також критерії вимірювання та звітування у сфері ESG. Важливу роль відіграють щорічні звіти з корпоратив-

ної соціальної відповідальності (далі –КСВ), що дозволяють підприємцям та інвесторам оцінювати діяльність компаній за ключовими показниками. Найбільш поширені міжнародні стандарти та структури ESG, які застосовують компанії, що працюють на глобальних ринках, наведено у таблиці 1.

Ознакою міжнародної підприємницької діяльності, особливо у сфері великого бізнесу, є зростання ролі обов'язкової звітності з корпоративної соціальної відповідальності. Це свідчить про глобальну тенденцію до підвищення прозорості та підзвітності на ринках [6]. Стандарти звітності у сфері соціальної відповідальності спрямовані на забезпечення розкриття екологічних, соціальних та управлінських аспектів, які впливають на діяльність компаній.

Методичні підходи щодо оцінювання сталого розвитку підприємства відрізняються різними принципами щодо вибору показників та їх групування: моделі, що ґрунтуються на BSC-підході; динамічні моделі; моделі, що ґрунтуються на циклі Демінга (PDCA); моделі, що ґрунтуються на трьох компонентах сталості; моделі стійкого створення вартості; інтегральні моделі; цільові моделі; факторні моделі [11].

Водночас у різних країнах можуть діяти власні регуляторні вимоги. Наприклад, з квітня 2022 року у Великобританії було впроваджено обов'язкові правила розкриття ESG, які зобов'язують певні категорії компаній включати кліматично орієнтовану фінансову інформацію до своїх стратегічних звітів. Вони поширюються на:

- компанії, які мають обов'язок подавати нефінансову звітність, у тому числі ті, де працює понад 500 осіб, зареєстровані на регульованому ринку Великобританії або здійснюють банківську чи страхову діяльність;

- компанії, зареєстровані на Лондонській фондовій біржі та з чисельністю персоналу понад 500 осіб;

- компанії, що не підпадають під зазначені категорії, але мають понад 500 співробітників і річний оборот більше ніж 500 млн фунтів стерлінгів;

- великі товариства з обмеженою відповідальністю, що не ведуть торговельної чи банківської діяльності, проте мають понад 500 співробітників і оборот понад 500 млн фунтів стерлінгів;

- торговельні та банківські компанії із чисельністю персоналу понад 500 осіб [6].

Таблиця 1

Світова система стандартів та структур підтримки корпоративного сталого розвитку

Назва стандарту	Мета стандарту
CSR (Annual corporate social responsibility reports)	Спрямувати бізнес-діяльність у відповідність із загальносуспільними цілями, забезпечуючи, щоб компанія не обмежувалася лише фінансовими результатами, а й робила вагомий внесок у глобальний розвиток. Це включає визначення чітких цілей, налагодження партнерства з місцевими громадами та вдосконалення кодексів поведінки постачальників, що сприяє ефективному вирішенню соціальних та екологічних викликів.
GRI (Global Reporting Initiative)	Глобальна ініціатива зі звітності сприяє демонстрації конкретних цілеспрямованих дій, спрямованих на зниження потенційно негативного впливу компаній. Запропоновані керівні принципи дозволяють оцінювати результативність реалізованих заходів.
CDP (Carbon Disclosure Project)	Полягає у забезпеченні більшої відкритості інформації щодо впливу на довкілля та сприянні сталому розвитку бізнесу через допомогу компаніям у вимірюванні, моніторингу й мінімізації негативних екологічних наслідків.
TCFD (Task Force on Climate-related Financial Disclosures)	Надання інвесторам і зацікавленим сторонам інформації про кліматичні ризики та можливості, що постають перед компаніями, а також підтримка переходу до стійкої, низьковуглецевої глобальної економіки через ухвалення обґрунтованих інвестиційних рішень.
SASB (Sustainability Accounting Standards Board)	Сприяння компаніям у різних країнах у розкритті інформації про ключові напрями сталого розвитку, що мають найбільше значення для інвесторів та можуть визначати здатність бізнесу забезпечувати довгострокове створення вартості для акціонерів.

Джерело: сформовано автором на основі [6–10]

Таким чином, зазначені правила стосуються не лише великих корпорацій і фінансових інститутів, а й охоплюють значну кількість підприємств та їхні ланцюги постачання, що підкреслює вагомість звітності ESG у Великобританії.

В Україні аграрний сектор відіграє ключову роль в економіці, однак стикається з численними проблемами, зумовленими економічними, екологічними та соціальними викликами. Економічні труднощі виникають через нестабільність аграрного ринку, недостатність інвестицій, високі виробничі ризики та обмежений доступ до фінансування. Екологічні проблеми пов'язані з виснаженням земельних ресурсів, зниженням рівня біорізноманіття, застосуванням неекологічних агротехнологій і забрудненням агроєкосистем. Соціальні виклики зумовлені урбанізацією, відтоком трудових ресурсів із сільських територій, низьким рівнем життя сільського населення, а також загальною демографічною кризою, спричиненою воєнним станом та військовою агресією.

Аграрний сектор України формує підґрунтя для побудови стійкої та екологічно збалансованої економіки, адже він є одним із найбільших споживачів природних ресурсів, має значний вплив на довкілля, забезпечує вагомий внесок у ВВП країни. Крім того, розвиток аграрних підприємств стимулює інвестиційну діяльність та створює нові робочі місця, що, своєю чергою, сприяє розвитку суміжних галузей. Саме тому після завершення війни сільське господарство може стати рушійною силою відновлення економіки. Впровадження принципів сталого розвитку на аграрних підприємствах здатне забезпечити позитивні ефекти: покращення стану агроєкосистем,

зміцнення продовольчої безпеки, підвищення ефективності діяльності, справедливий розподіл доходів та зростання частки середнього класу [1].

З огляду на зазначені виклики та роль аграрного сектору у формуванні національної економіки, важливим завданням є оцінка його внеску у забезпечення сталого розвитку. Для цього доцільно розглянути ключові кількісні показники, що відображають стан і тенденції розвитку аграрного виробництва в Україні, а також рівень інтеграції принципів КСВ та ESG у діяльність підприємств. Узагальнені дані подано у таблиці 2.

Варто зазначити, що окремі українські компанії аграрного сектору вже реалізують принципи сталого розвитку у своїй діяльності.

ПРАТ «МХП» [14] активно впроваджує політику корпоративної соціальної відповідальності, інвестуючи у розвиток сільських громад, освітні та екологічні проекти, а також регулярно публікує нефінансову звітність за міжнародними стандартами GRI. Основні напрями соціальної відповідальності: волонтерство непов'язане з війною, волонтерство пов'язане з війною, пожертви на ЗСУ, для переселенців, залучення та розвиток громади, пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація, раціональне використання ресурсів, біорізноманіття та відновлення природних середовищ існування;

ТОВ ФІРМА "АСТАРТА-КИЇВ" [15] розвиває органічне виробництво, впроваджує програми енергоефективності та активно працює над зниженням викидів CO₂. Основні напрями соціальної відповідальності: волонтерство пов'язане з війною, залучення та розвиток громади, взаємодія зі споживачами, пом'якшення наслідків зміни клімату та адап-

Таблиця 2

Кількісні показники розвитку аграрного сектору та сталого виробництва в Україні

Показник	Значення	Джерело
Частка аграрного сектору у ВВП України (2021 р.)	≈ 10%	Держстат України
Частка аграрної продукції в експорті (2021 р.)	> 40%	Держстат України
Площа сертифікованих органічних земель (2022 р.)	≈ 470 тис. га (1,1% від угідь)	Organic Ukraine
Кількість операторів органічного ринку	> 500	Organic Ukraine
Обсяг експорту органічної продукції (2021 р.)	≈ 332 млн євро	Organic Ukraine
Частка аграрних компаній України, що звітують за КСВ/ESG (2022 р.)	15–18%	Аналітичні дослідження
Частка компаній у країнах ЄС, що звітують за КСВ/ESG	> 80%	Європейська комісія

Джерело: сформовано на основі [6; 12–13]

тація, раціональне використання ресурсів, біорізноманіття та відновлення природних середовищ існування, утилізація відходів;

ТОВ СП «НІБУЛОН» [16] реалізує масштабні інфраструктурні проекти з розвитку річкової логістики, що сприяє зниженню навантаження на автомобільні перевезення та скороченню викидів парникових газів. Основні напрями соціальні відповідальності: розвиток інфраструктури та річкової логістики, скорочення викидів парникових газів, підтримка соціальних проєктів, волонтерська діяльність та допомога під час війни, взаємодія зі споживачами та громадами, екологічні ініціативи.

Ці приклади свідчать, що український агробізнес поступово інтегрує принципи ESG у свою діяльність, демонструючи відповідальність перед суспільством і довкіллям та створюючи позитивний імідж України на міжнародному ринку.

Зважаючи на важливість аграрних підприємств у продовольчому забезпеченні країни та їх внесок у світову економіку, формування стратегій розвитку цього сектору повинно здійснюватися з урахуванням Цілей сталого розвитку [2]. Концепція сталого розвитку передбачає побудову збалансованих моделей господарювання, які одночасно враховують економічні, соціальні та екологічні аспекти. Будь-яке стратегічне рішення має бути спрямоване не лише на майбутнє бізнесу, але й на розвиток суспільства та добробут громад.

Стратегія аграрного підприємства виступає основою стратегічного управління, що визначає ключові цілі та завдання, а також напрями їх досягнення в умовах постійних змін. Вона є генеральним планом розвитку підприємства у довгостроковій перспективі, забезпечуючи конкурентні переваги. Стратегія повинна бути чіткою, містити пріоритети, механізми розподілу ресурсів та визначення зон відповідальності. Сучасне стратегічне управління розглядає її як структурований процес, що передбачає послідовність етапів та використання аналітичних методів для прийняття оптимальних рішень [3].

Управління на засадах сталого розвитку є підходом, який дозволяє підприємствам залишатися конкурентоспроможними та водночас враховувати екологічні й соціальні фактори. Його сутність полягає у поєднанні прагнення до економічного зростання із турботою про навколишнє середовище та суспільство. Таким чином, підприємство прагне не лише до успіху, але й до створення цінності для громади та планети [4].

Довгострокова стабільність аграрного підприємства можлива лише за умови поєднання економічної вигоди з урахуванням соціальних та екологічних аспектів діяльності. Це означає відповідальність не лише перед власниками, а й перед усіма стейкхолдерами. Для цього необхідно вдосконалювати систему управління, узгоджувати інтереси зацікавлених сторін і формувати ключові напрями розвитку [5].

Формування стратегії сталого розвитку аграрного підприємства передбачає реалізацію логічної послідовності етапів, що забезпечують комплексність підходу наведено на рис. 1.

Запропонований підхід до формування стратегії сталого розвитку аграрних підприємств має низку переваг, серед яких комплексність (урахування економічних, екологічних та соціальних чинників), що забезпечує ефективність і стійкість у довгостроковій перспективі.

На основі узагальнення світового досвіду та аналізу національних реалій можна виділити такі основні принципи сталого розвитку аграрних підприємств, що наведено у табл. 3.

Таким чином, реалізація зазначених принципів забезпечить гармонійне поєднання економічних інтересів підприємств, екологічних потреб суспільства та соціальних очікувань населення. Це стане основою для формування конкурентоспроможної та екологічно орієнтованої моделі аграрного виробництва в Україні.

Висновки. Впровадження принципів сталого розвитку в аграрному секторі України є стратегічним напрямком, який узгоджує економічні інтереси підприємств із соціальними та екологічними потребами та очікуваннями громадськості. Розвиток органічного виробництва, інтеграція сучасних технологій, підвищення прозорості звітності та соціальна відповідальність аграрних компаній заклали основу для післявоєнного економічного відновлення та інтеграції України в європейський простір.

Водночас результати досліджень свідчать, що український аграрний сектор стикається з численними обмеженнями при фактичній реалізації концепцій сталого розвитку: недостатні інвестиції, недосконалі національні механізми підтримки, слабка культура звітності та обмежене впровадження практик ESG малими та середніми підприємствами. Це вимагає поліпшення інституційних умов, стимулювання екологізації виробництва та активного залучення інноваційних технологій до комерційної діяльності.

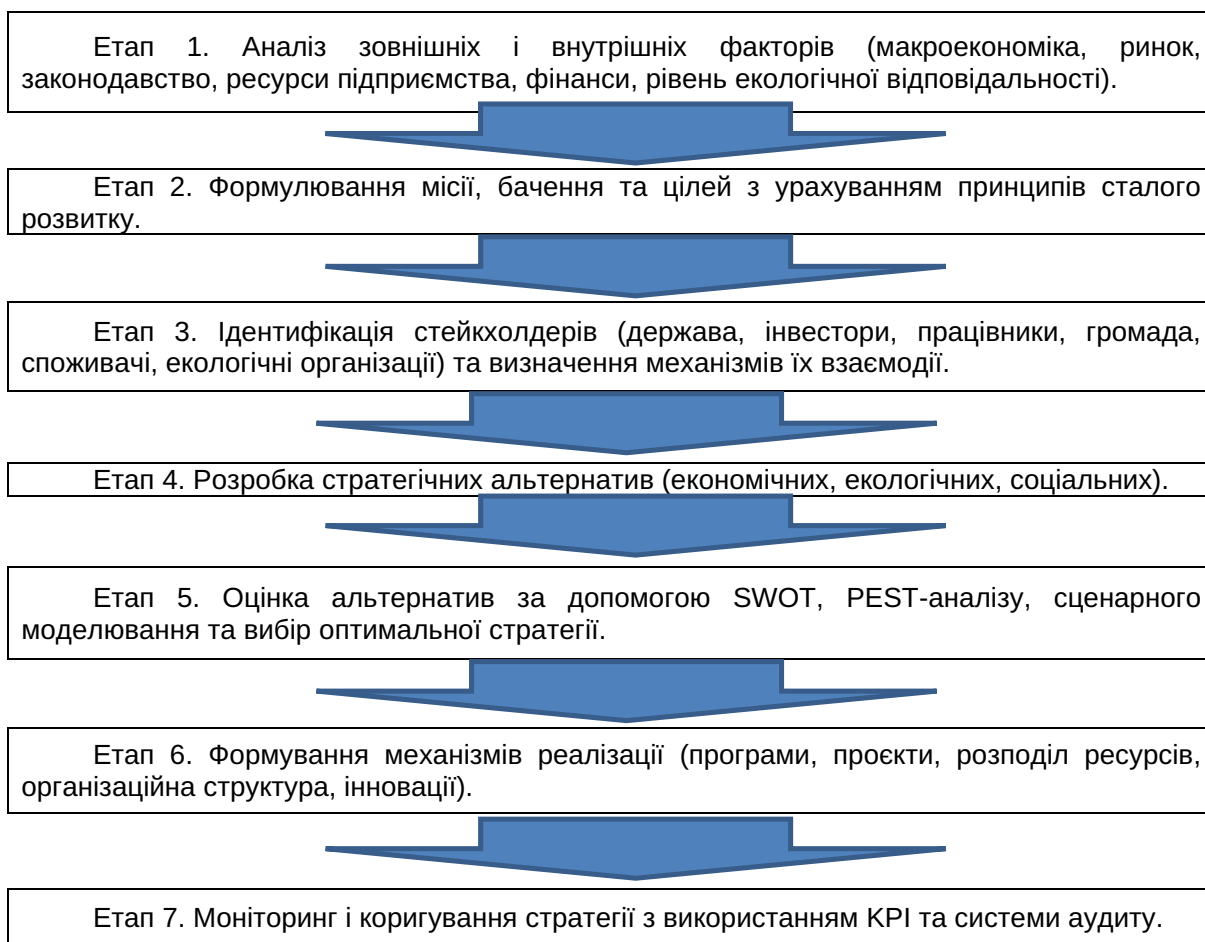

Рис. 1. Етапи формування стратегії сталого розвитку аграрних підприємств

Джерело: сформовано автором

Таблиця 3

Основні принципи сталого розвитку аграрних підприємств

Принципи	Характеристика
Економічної ефективності	Аграрне виробництво має забезпечувати стабільне зростання продуктивності та конкурентоспроможності за рахунок оптимального використання ресурсів, впровадження інновацій, диверсифікації діяльності та розвитку експортного потенціалу.
Соціальної відповідальності	Аграрні підприємства мають забезпечувати належні умови праці, створювати робочі місця, сприяти розвитку місцевих громад, підтримувати соціальну інфраструктуру та сприяти підвищенню якості життя сільського населення.
Екологічної безпеки	Виробництво повинно здійснюватися з дотриманням екологічних стандартів: впровадження органічних та «зелених» технологій, відновлення та охорона ґрунтів, збереження біорізноманіття, зниження рівня викидів та забруднення.
Інноваційності та цифровізації	Важливим напрямом є впровадження цифрових технологій, автоматизації, штучного інтелекту, інноваційних агротехнологій, що сприяють підвищенню ефективності управління та виробництва.
Прозорості та підзвітності	Необхідно впроваджувати практику регулярного публічного звітування про економічні, соціальні та екологічні результати діяльності підприємств. Це підвищує довіру стейкхолдерів і сприяє інтеграції України у світові ринки.

Джерело: сформовано автором

Перспективи майбутніх досліджень включають: розробку практичних показників оцінки стійкості для аграрних підприємств, створення інтегрованої системи моніторингу принципів ESG та визначення оптимальної моделі, що поєднує економічну ефективність, екологічну безпеку та соціальну відпо-

відальність. Особливу увагу слід приділити аналізу післявоєнної трансформації аграрного сектору, оскільки вона може слугувати рушійною силою для відновлення національної економіки, продовольчої безпеки та формування позитивного міжнародного іміджу України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ковальський А. Теоретичні аспекти формування стратегії сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-90> (дата звернення: 24.08.2025)
2. Орехова А. І., Хромушина Л. А., Голуб І. О. Глобальні цілі як основа формування стратегії розвитку аграрних підприємств. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2024. № 2(43). DOI: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.43-10> (дата звернення: 23.08.2025)
3. Кадирус І. Г., Донських А. С., Терещенко В. А. Формування стратегії розвитку аграрного підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. DOI: <https://10.32702/2307-2105-2020.7.64> (дата звернення: 22.08.2025)
4. Горбачова І. В. Механізми стратегічного планування аграрних підприємств в умовах виходу на міжнародні ринки. *Ефективна економіка*. 2016. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4891> (дата звернення: 23.08.2025)
5. Надводнюк О. О. Теоретико-методичні аспекти управління сталим розвитком сільськогосподарських підприємств. *Економіка та управління АПК*. 2022. № 2. С. 124–136. DOI: <https://doi.org/10.33245/2310-9262-2022-177-2-124-136> (дата звернення: 22.08.2025)
6. Anderson K. ESG investing: meaning and trends. 2024. URL: <https://greenly.earth/en-gb/blog/company-guide/esg-investing-meaning-and-trends> (дата звернення: 22.08.2025)
7. Anderson K. TCFD standards: everything you need to know. 2024. URL: <https://greenly.earth/en-gb/blog/company-guide/tcf-standards-all-you-need-to-know> (дата звернення: 21.08.2025)
8. Safdie S. The GRI (Global Reporting Initiative): How to Implement it?. 2024. URL: <https://greenly.earth/en-gb/blog/company-guide/the-gri-global-reporting-initiative-how-to-implement-it> (дата звернення: 20.08.2025)
9. The Sustainability Accounting Standards Board (SASB). 2022. URL: <https://www.cdsb.net/sustainability-accounting-standards-board-sasb> (дата звернення: 20.08.2025)
10. Anderson K. CSR Meaning: All You Need to Know. 2025. URL: <https://greenly.earth/en-gb/blog/company-guide/csr-meaning-all-you-need-to-know> (дата звернення: 29.07.2025)
11. Худoley В. Ю., Карпенко О. О., Бірюков Є. І. Система оцінки та моніторингу сталого розвитку підприємства. *Economic Synergy*. 2025. Вип. 1. С. 8–25. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2025-1-1> (дата звернення: 25.08.2025)
12. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 24.08.2025)
13. IV Міжнародний «Конгрес органічна Україна 2023». URL: <https://organicukraine.org.ua/> (дата звернення: 26.08.2025)
14. МХП – це міжнародна компанія у сфері харчових та агротехнологій. URL: <https://mhp.com.ua/uk/pro-kompaniiu> (дата звернення: 24.08.2025)
15. Астарта-Київ: агропромхолдинг : [сайт компанії]. URL: <https://astartaholding.com> (дата звернення: 22.08.2025)
16. НІБУЛОН. URL: <https://www.nibulon.com> (дата звернення: 22.08.2025)

REFERENCES:

1. Kovalskyi A. (2023) Teoretychni aspekty formuvannia stratehii staloho rozvytku [Theoretical aspects of forming a sustainable development strategy]. *Ekononika ta suspilstvo*, no 48. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2419/2339> (accessed August 24, 2025)
2. Oriekhova A. I., Khromushyna L. A., Holub I. O. (2024) Hlobalni tsili yak osnova formuvannia stratehii rozvytku ahrar-nykh pidpriemstv. Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia [Global goals as a basis for forming a development strategy for agricultural enterprises]. *European Union: economics, business and administration*, no. 2(43). Available at: https://easterneurope-ebm.in.ua/journal/43_2024/12.pdf (accessed August 23, 2025)

3. Kadyrus I. H., Donskykh A. S., Tereshchenko V. A. (2020) Formuvannia stratehii rozvytku ahrarnoho pidpriemstva [Formation of a development strategy for agricultural enterprise]. *Efektivna ekonomika*, no. 7. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/66.pdf (accessed August 22, 2025)
4. Horbachova I. V. Mekhanizmy stratehichnoho planuvannia ahrarnykh pidpriemstv v umovakh vykhodu na mizhnarodni rynky [Mechanisms of strategic planning agricultural enterprises under entering international markets]. *Efektivna ekonomika*, no. 4. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4891> (accessed August 23, 2025)
5. Nadvodniuk O. O. (2022) Teoretyko-metodychni aspekty upravlinnia stalym rozvytkom silskohospodarskykh pidpriemstv [Theoretical and methodological aspects of sustainable development management of agricultural enterprises]. *Ekonomika ta upravlinnia APK*, no. 2, pp. 124–136. Available at: https://econommeneg.btsau.edu.ua/sites/default/files/visnyky/ekonomika/nadvodniuk_o._2-2022_2.pdf (accessed August 22, 2025)
6. Anderson K. ESG investing: meaning and trends. Available at: <https://greenly.earth/en-gb/blog/company-guide/esg-investing-meaning-and-trends> (accessed August 22, 2025)
7. Anderson K. TCFD standards: everything you need to know (2024) Available at: <https://greenly.earth/en-gb/blog/company-guide/tcf-standards-all-you-need-to-know> (accessed August 21, 2025)
8. Safdie S. The GRI (Global Reporting Initiative): How to Implement it? (2024). Available at: <https://greenly.earth/en-gb/blog/company-guide/the-gri-global-reporting-initiative-how-to-implement-it> (accessed August 20, 2025)
9. The Sustainability Accounting Standards Board (SASB) (2022). Available at: <https://www.cdsb.net/sustainability-accounting-standards-board-sasb> (accessed August 20, 2025)
10. Anderson K. CSR Meaning: All You Need to Know (2025). Available at: <https://greenly.earth/en-gb/blog/company-guide/csr-meaning-all-you-need-to-know> (accessed August 29, 2025)
11. Khudolei V. Yu., Karpenko O. O., Biriukov Ye. I. (2025) Systema otsinky ta monitorynhu staloho rozvytku pidpriemstva [System for evaluation and monitoring of sustainable development of an enterprise]. *Economic Synergy*, vol. 1, pp. 8–25. Available at: <https://es.istu.edu.ua/EconomicSynergy/article/view/265/182> (accessed August 25, 2025)
12. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua> (accessed August 24, 2025)
13. IV Mizhnarodnyi «Konhres orhanichna Ukraina 2023» [IV International «Organic Congress of Ukraine 2023»]. Available at: <https://organicukraine.org.ua/> (accessed August 26, 2025)
14. MKhP – tse mizhnarodna kompaniia u sferi kharchovykh ta ahrotekhnolohii [MKhP is an international company in the field of food and agrotechnology]. Available at: <https://mhp.com.ua/uk/pro-kompaniiu> (accessed August 24, 2025)
15. Astarta-Kyiv: ahropromkholdynh [Astarta-Kyiv: ahropromkholdynh]. Available at: <https://astartaholding.com> (accessed August 22, 2025)
16. NIBULON. Available at: <https://www.nibulon.com> (accessed August 22, 2025)